

COMITÉ VAN AANBEVELING

Drs. Frits Sollewijn Gelpke
oud-bestuursambtenaar NNG,
oud-voorzitter Nieuw-Guinea
Raad, historicus.

Dhr. Fred Korwa

Papua vertegenwoordiger, oud-
medewerker Ministerie van
Landbouw.

Drs. Cees van Dijk

oud-bestuursambtenaar NNG,
oud-minister van Ontwikke-
lingsamenwerking en van
Binnenlandse Zaken.

Drs. Nancy Jouwe

adj. directeur Stichting Mama
Cash, bestuurslid Stichting
HAPIN.

Mr. Carel Schneider

oud-bestuursambtenaar NNG,
oud-ambassadeur, schrijver
(pseudoniem F. Springer).

Drs. Dirk Vlasblom

correspondent NRC Handels-
blad te Jakarta, historicus
m.b.t. Papua.

Dhr. Joop van Zijl

radio- en televisiejournalist,
o.a. redactie NOS.

Drs. Ria Beckers-de Bruin

oud-fractievoorzitter Tweede
Kamer, voorzitter Stichting
Natuur en Milieu, lid Raad van
Toezicht Wageningen Univer-
siteit en Research Centre.

Dhr. Aad van den Heuvel

televisieprogrammamaker.

Mr. Jan Herman van Roijen

oud-ambassadeur Jakarta en
Londen.

Ds. Jaspert Slob

oud-directeur Kerkinactie SoW
Kerken.

VAN DE VOORZITTER

Mijn moeder placht te zeggen: 'Wanneer je iets twee keer gedaan hebt, dan kun je daar nog mee stoppen. Na de derde keer niet meer, want dan is het een gewoonte geworden; iets waar anderen op rekenen.' Dit is de derde PACE Nieuwsbrief, dus...

De aanvragen voor subsidie ondersteuning van PACE's activiteiten hebben verder resultaat gehad. Tegen de op dit moment gangbare modus van overheidsbezuinigingen in, werd onze aanvraag bij de HGIS Cultuurmiddelen van de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen gehonoreerd. Ook het cultuurfonds van de Verenigde Spaarbanken (VSB Fonds) bleek onze plannen voor het repatriëren van het Papua erfgoed in gedigitaliseerde vorm van zo'n belang, dat zij dit financieel ondersteunt (zie verderop).

Zoals eerder beloofd wordt u in deze Nieuwsbrief geïnformeerd over onze verkenningen een kantoor te huren. Over de eventuele locatie waren we het snel eens: Utrecht of Nieuwegein. Beide gemeentes liggen in het midden van het land. Het werd Nieuwegein, zoals u bij de PACE gegevens op de laatste pagina kunt zien. Trein en sneltram brengen u erheen, en uw auto parkeren kan ook. Dat laatste is zeer gewenst, gezien de Papua erfgoederen die zoal het kantoor bereiken. Een officiële opening staat bij onze vrijwilligersorganisatie nog niet op het programma. Maar bent u in de buurt, dan bent u van harte welkom. Dat geldt ook wanneer u een dagje de handen uit de mouwen komt steken (zie verderop). Graag even bellen vooraf. We streven naar een vijfdaagse bezetting, maar die is niet in alle omstandigheden haalbaar.

De oproep in de vorige Nieuwsbrief om films met dansfragmenten leidde tot meerdere reacties. We konden al met enkele van die fragmenten aan de slag gaan. Die worden aan elkaar geplakt en met wat wij ervan weten op cd-rom gezet. Die eerste opzet zal worden meegenomen naar Papua, zodat onze counterparts er commentaar op kunnen leveren. Op deze manier hopen wij de productie van deze dans-compila-

tie te vervolmaken en uit te breiden. De eerder gedane oproep blijft daarom van kracht: Laat ons s.v.p. weten, wanneer er Papuadansen op uw oude films staan! Of misschien kunt U een kopie sturen van de film, die u al gedigitaliseerd heeft.
Ineke de Vries

BESTUUR EN MEDEWERKERS

Sinds PACE per 1 september de helft van de bovenetage van het pand aan de Symfonielaan 18 te Nieuwegein heeft betrokken konden onze medewerkers Sjoerd Jaarsma en Babke Aarts op kantoor aanvangen met de werkzaamheden die we eerder wegens gebrek aan ruimte nergens konden uitvoeren.

Inmiddels is onze penningmeester Jan van Baal ingewerkt in de financiële 'in en outs' van PACE. En die zijn, vergeleken met een jaar geleden, van een andere, ingewikkelder, orde geworden. En recent is opnieuw ons bestuur verrijkt, namelijk weer met iemand van de zogenaamde tweede generatie: Fransje Sprangemeijer-Sollewijn Gelpke, in oud bestuurskringen van Nederlands Nieuw-Guinea een bekende naam. Onder andere door haar jarenlange ervaring bij het Instituut Clingendael voegt zij waardevolle kwaliteiten toe aan ons bestuur. Per 1 januari 2004 neemt Fransje Sollewijn Gelpke de taak van secretaris over van Sjoerd Jaarsma, die immers ook bureauhoofd is. Dat geeft een helderder verhouding tussen bestuur en medewerkers.

Toekenning van subsidie geeft ons de ruimte om Sjoerd 4 in plaats van 3 dagen in dienst te nemen en daarnaast is er ruimte voor nog een tweede stafmedewerker. Babke levert haar 1 daagse werkweek bij ons in, maar blijft als gewaardeerde vrijwillige kracht het PACE werk ondersteunen.

BIBLIOTHEEK EN FILMARCHIEF

Het kantoor was nauwelijks geopend toen we van de Franciscaner Missieprocurator te Leiden zo'n zes meter boeken betreffende Papua aangeboden kregen. PACE heeft nu dus een prachti-

Het PACE-logo is een deel van de randversiering onderaan een Marind-tifa/trommel. De Marind wonen in het zuidoosten van Papua.

ge kleine bibliotheek, samen met boeken en rapporten die we al eerder ontvingen en nog zullen ontvangen.

Zoals alle Papua erfgoed dat ons bereikt, moeten die boeken worden ingevoerd in de database, die de basis vormt van alles dat op de PACE website te vinden zal zijn. We vroegen Koen de Jager of hij daarmee wilde helpen. Hij deed dat inmiddels met gezwinde spoed en veel plezier, want hij houdt ervan, van die Papua boeken. Voorlopig kunnen de boeken niet worden uitgeleend, maar wel ter kantore geraadpleegd.

Betreffende PACE's archieffunctie heeft het bestuur onlangs een belangrijke beslissing genomen, namelijk tot de opzet van een eigen filmarchief. Hier kunnen films worden bekeken en de verzameling kan fungeren als bron voor het maken van speciale themafilms voor Papua, zoals de dans-cdrom die nu in productie is. Rogier Smeele, bestuurslid en als filmresearcher een groot kenner van Papua films zal hier een belangrijke rol in vervullen. Er wordt gezocht naar de financiële middelen die daarvoor nodig zijn.

UW PAPUA ERFGOED REPATRIËREN?

Over het misverstand dat u uw erfgoed af zou moeten staan...

De doelstelling van PACE vermeldt uitdrukkelijk dat het haar erom te doen is om het Papuase erfgoed dat ooit hier is terecht gekomen weer aan Papua terug te geven. Het woord repatriëring wordt daarbij ook gehanteerd. Dit stukje van de doelstelling kan tot misverstanden leiden, hebben we gemerkt.

Dat het erfgoed, dat u zo goed bewaarde, via PACE gedoneerd, ook goed bewaard zal blijven in Papua, heeft niet ieders volle vertrouwen. Dat is niet onterecht. Papua's in Papua zelf hebben PACE gevraagd om het namens hen in ontvangst te nemen erfgoed langdurig in Nederland te bewaren. Daar kan men er voorlopig nog niet voor zorgen. De opleidingen en salarissen van de museumfunctionarissen in Papua zijn nog ver beneden het peil dat daarvoor nodig is, wat ook geldt voor de feitelijke bewaarcondities in de musea. De oprichters van PACE wisten dat.

Voor de oprichting al waren er over dit onderwerp gesprekken gevoerd met bijvoorbeeld Dr. Johsz Mansoben, die toen de hoofdverantwoordelijke was van het universiteitsmuseum van de UNCEN in Abepura. Dit museum is verhoudingsgewijs het beste voorzien met voorwerpen van diverse Papuase origine en wordt gebruikt als een laboratorium (zo noemt men dat) voor antropologie studenten. Het andere redelijk voorziene museum in de regio van Jayapura is het Provinciaal Museum, dat in Waena huist. Daar worden vooral ook veel voorwerpen van culturen uit andere provincies van Indonesië getoond. De Papuase voorwerpen in beide musea zijn niet ouder dan maximaal 15 à 20 jaar. Dus alles dat van eerdere datum is, en dat geldt voor het meeste dat u heeft bewaard, heeft daarbij vergeleken een antieke waarde.

Het bijna voltallige bestuur vergadert voor de eerste keer op de nieuwe locatie in Nieuwegein. Vlnr: Z. Sawor, F. Cowan, I. de Vries, P. Schoorl, H. Kamma, F. Sollewijn Gelpke, B. Aarts, J. Marey, J. Van Baal, R. Smeele en Sj. Jaarsma. Foto: I. de Vries (2003)

Uw voorwerpen vertegenwoordigen voor Papua dus een hele hoge waarde. Dat staat buiten kijf. Maar wanneer u ervoor kiest uw Papua erfgoed graag in de familie te houden, is dat natuurlijk honorabel. Ten eerste is een en ander om historische redenen te beschouwen als gemeenschappelijk erfgoed en ten tweede, wanneer u dat als zodanigervaart, is het vrijwel zeker dat u of uw familie het voor de toekomst in goede conditie zal willen houden. Fantastisch.

Nog fantastischer is het wanneer u PACE in dat geval toestaat uw collectie – hoe eenvoudig die in uw ogen ook lijkt – te beschrijven en te fotograferen. Wij digitaliseren die gegevens en maken het onderdeel van de PACE database, de bron voor de website. Zo is het oudere Papua Erfgoed te raadplegen op internet en kan het dienen als materiaal voor studie en het vervaardigen van educatieve onderwijsprogramma's in Papua. Dat is ook een vorm van repatriëring.

DIGITALISERING EN SUBSIDIE

Er is bij PACE dus een sterk accent komen te liggen op digitalisering van het Papua cultureel erfgoed in Nederland. Ook in musea, onderzoeksinstituten en bibliotheken is veel Papua erfgoed aanwezig in de vorm van etnografica, rapporten, boeken, foto's en films. Het is van belang dat Nederland hierover blijft beschikken, want ook dit is gemeenschappelijk erfgoed. Door het te digitaliseren en op een website of via cd-rom toegankelijk te maken kan het toch worden 'teruggebracht' naar Papua. En natuurlijk is het zo ook beter te vinden en te raadplegen voor iedereen, die in Papua is geïnteresseerd.

Om die reden kon ook subsidie verkregen worden uit de HGIS-Cultuurmiddelen en het VSB Fonds. HGIS verleent subsidie wanneer het erom gaat gemeenschappelijk cultureel erfgoed te bewaren en toegankelijk maken, bijvoorbeeld een vroeger VOC-gebouw in Indonesië. Wij konden de subsidiegevers overtuigen dat het hier ook om een gemeenschappelijk erfgoed gaat, ook al bevindt het zich in Nederland zelf. Het VSB Fonds steunt ons, omdat zij belang stelt in het toegankelijk maken van het erfgoed van Papua's als minderheid in Nederland en voor allen in Nederland die geïnteresseerd zijn in dit erfgoed.

ICCO vond ook genoeg reden om PACE de komende jaren te ondersteunen. Bij ICCO is dat, omdat een van hun beleidsaccenten ligt op de belangen van inheemse volken. Zij vragen daarvoor aandacht in Nederland o.a. via ondersteuning van PACE. Daarnaast is ICCO bereid projecten in Papua te subsidiëren, wanneer men het via website en cd-rom teruggeven erfgoed beschikbaar weet te maken voor grotere groepen, bijvoorbeeld via het middelbaar onderwijs. Stichting Rotterdam hechtte als een van de eerste subsidiegevers belang aan de digitalisering van boeken en rapporten over de geschiedenis van de kerk als deel van het Papua cultureel erfgoed. Recentelijk tenslotte, is de firma ID/Farma te Breukelen de eerste sponsor uit het bedrijfsleven geworden.

GEZOCHT: VRIJWILLIGERS

- Voor het scannen van boeken, foto's en dia's e.d., het erfgoed dat PACE wil teruggeven aan Papua via de website en andere digitale middelen. Hebt u een computer, een scanner en wat tijd over? Dan kunt u helpen.
Schrik niet voor de computertechniek, want wij helpen u op dreef en dan is het een fluitje van een cent.
- Voor het samenvatten van hoofdstukken uit oude boeken. Houdt u van het lezen van die prachtige oude boeken over het vroegere Nieuw Guinea? En heeft u tijd en gelegenheid om hoofdstukken kort samen te vatten? We zoeken ook mensen, die dergelijke samenvattingen in het Indonesisch vertalen. Of in het Engels! Uw werk komt meteen ten goede van de Papua's. Studenten Engels en Indonesisch worden van harte uitgenodigd hieraan mee te doen.

Bel (030) 604 5422 of mail ons via info@papuaerfgoed.org.

Bij oorlogvoering in de Wisselmeren (Paniai) droegen de strijders dit harnas om zichzelf te beschermen tegen pijlen.

Wij fotograferden dit harnas bij iemand thuis. Daarna is de foto gescand en in een computerprogramma gezet, zodat het op de website www.papuaerfgoed.org terecht kan komen.

VRIJWILLIGER AAN HET WOORD

Dr. Sjoerd Jaarsma

Mijn betrokkenheid bij het Papua cultureel erfgoed – hoewel ik daar toen nog niet in die termen tegen aankeek – gaat terug tot eind jaren tachtig. Ik interviewde toen mensen die in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw in West Nieuw Guinea gewerkt hadden en onderzoek naar Papua's hadden gedaan. Zij vertelden, dat zij waardevol materiaal hadden (documenten, boeken, maar ook artefacten) en dat zij dit nergens kwijt konden. Musea, archieven, en bibliotheken keken toen reeds zeer kritisch naar wat zij aannamen en de weg naar deze instellingen was vaak moeilijk te vinden. Het opgeslagen materiaal was bovendien veelal moeilijk toegankelijk.

Deze ervaringen gaven aanleiding om bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) een aanvraag in te dienen voor het opzetten van het Archief en Documentatiecentrum voor de Historie van de Antropologie in Nederland (ADCHAN). Papua zou als proefgebied dienen bij de opzet. Het bijeengebrachte materiaal zou ingescand worden, omgezet naar tekst en via cd-roms beschikbaar gemaakt voor academische instellingen. Deze techniek was toen nieuw en het bleek dat de tijd nog niet rijp was voor dit idee.

De kwestie bleef mij bezig houden. Eind jaren negentig nam ik deel aan een studiemiddag georganiseerd door de Nederlandse Vereniging voor Oceanië Studies (NVOS). Het ging over de repatriëring van etnografische kennis over en artefacten van de Pacific. Dit onderwerp interesseerde me zeer, want ik was een boek aan het redigeren over problemen, mogelijkheden en risico's van het terugbrengen van etnografisch onderzoeksmateriaal naar oorspronkelijke onderzoekspopulaties.

Die middag discussieerden wij over de verschillende aspecten van de in de jaren negentig op gang gekomen vraag naar het terugbrengen van het veelal in koloniale tijden verworven erfgoed, dat zich in Westerse musea, archieven en bibliotheken bevindt. Professor Schoorl kaartte toen het veranderende beleid van de volkenkundige musea in Nederland aan. Het betrof bezuinigingen op het depotbeheer, waarvan de grote en slechts zelden benutte collecties, zoals het Papua erfgoed, het slachtoffer zouden kunnen worden. Het NVOS deelde Schoorl's ongerustheid en besloot een commissie te vormen, die dit probleem zou bestuderen, de omvang ervan te inventariseren, en initiatieven te ontwikkelen om het Papua erfgoed te repatriëren naar Papua.

De Commissie Papua Cultureel Erfgoed (ComPace) kwam de eerste maal bijeen op 15 september 2000. Aanwezig waren Pim Schoorl (zie 2e Nieuwsbrief), Ineke de Vries (zie 1e Nieuwsbrief), Jaap Timmer en Frits Cowan, de vrijwilligers van het eerste uur van de huidige stichting Papua Cultureel Erfgoed (PACE), opgericht in september 2001. Afwezig was Kees van den Meiracker.

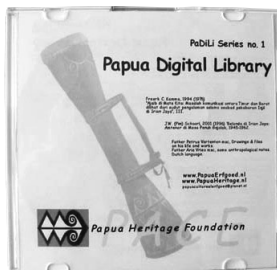
Het zojuist gestarte PACE project 'Digitalisering van Papua cultureel erfgoed' grijpt terug naar de opzet van ADCHAN. Nu blijkt de tijd wel rijp voor digitalisering als middel voor het behoud van erfgoed, ook bij de overheid. Het project is de eerste belangrijke stap in het proces van het toegankelijk maken van de geschiedenis en cultuur van Papua voor de Papua's zelf en van belang voor iedereen die – zoals ik zelf – geïnteresseerd is in dit stuk geschiedenis, dat ook onze Nederlandse geschiedenis is.

Sjoerd is 3 dagen per week werkzaam op het PACE-bureau. Als bestuurslid is hij vrijwilliger: tot 1 januari a.s. als secretaris, daarna als lid. Sjoerd Jaarsma is ook bestuurslid van NVOS.

INHOUD VAN PADILI 1

Op veler verzoek vermelden we de inhoud van de eerste PaDiLi (Papua Digital Library cd-rom), verschenen in december 2002 en daarna met de volgende inhoudsopgave verspreid in Papua:

- Freerk C. Kamma, 1994 (1976) 'Ajaib di Mata Kita: Masalah komunikasi antara Timur dan Barat dilihat dari sudut pengalaman selama seabad pekabaran Injil di Irian Jaya', III.
- J.W. (Pim) Schoorl, 2001 (1996) 'Belanda di Irian Jaya: Amtenar di Masa Penuh Gejolak, 1945-1962'.
- Father Petrus Vertenten msc, Drawings & files on his life and works. Father Arie Vries msc, some anthropological notes, in Dutch language.

De teksten van de boeken van Kamma en Schoorl bestonden al in het Indonesisch. Desondanks zijn die boeken in Papua nauwelijks verkrijgbaar, vandaar. De prachtige tekeningen van pater Vertenten laten precies zien waar in Papua behoefte aan is: hoe waren wij toen de Nederlanders kwamen? De notities van pater Vertenten en pater Vriens zijn in het Nederlands.

Padili 2 staat op het punt te verschijnen en in Papua te worden verspreid. Deze is gewijd aan een speciaal thema, namelijk aan de boeken van Freerk C. Kamma.

Vrouw van Senajou, een van de prachtige tekeningen van de Marind Anim ofwel de Kaya-kaya mensen, van de hand van pater Vertenten msc (1884-1946).

BESTUUR

Ineke de Vries, voorzitter
Pim Schoorl, vice-voorz.
Sjoerd Jaarsma, secretaris
Jan van Baal, penningm.
Ien Courtens
Frits Cowan
Harry Kamma
Jos Marey
Zacharias Sawor
Rogier Smeele
Fransje Sollewijn Gelpke
Jaap Timmer

MEDEWERKERS

Babke Aarts
Miekee Kijne
Jet Willebrands
Koen de Jager

COLOFON

PACE Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Papua Cultureel Erfgoed.

ABONNEMENT

PACE Nieuwsbrief verschijnt minimaal eenmaal per jaar. De nieuwsbrief wordt toegezonden aan onze donateurs.

REDACTIE

Ineke de Vries

OPMAAK

Sjoukje Rienks

REDACTIEADRES

Amsteldijk 105d, 1074 JG
Amsterdam
i.devries@papuaerfgoed.org

DONATIES

Uw bijdrage kunt u overmaken op Postbank 9112842 m.v.v.

- 'gift' of 'donatie'
- een bedrag vanaf € 15,00
- t.n.v. St. Papua Cultureel Erfgoed, Symfonielaan 18, 3438 EV Nieuwegein

BEZOEKADRES

Symfonielaan 18
3438 EV Nieuwegein

t: (030) 604 5422; f: (030) 604 6885
info@papuaerfgoed.org
www.papuaerfgoed.org

Postbank: 9112842
KvK nummer: 320 87784

ONDER
NOS
LTUUR
NETEM
SCHAP

ONTVANGEN GIFTEN

J.H.A. te E., € 80; J. van B. te B., € 50;
E.A. B. te R., € 25; W.S. B. te D., € 25;
M.M. B. te B., € 25; W.B. te A., € 35;
P.B. te O., € 25; J.B. te A., € 25; D. ten
B. te H., € 25; F.M.C. te U., € 20; C.P.
van D. te R., € 50; L.D. te V., € 25, €
25; L.F.B.D. te L., € 20; M.F. te B., €
25; H.G. te V., € 25; G.G.H. te B., €
20; van H. te E., € 25; R.C.H. te A., €
50; H.C.H. te H., € 20; M.R.K. te L., €
25; H. van K. te L., € 25; T.A.M.K. te
B., € 50; I. van L. te D., € 50; A.L. te L.,
€ 30; A. M. te V., € 40; A.J.F.M. te D.,
€ 50; J.M. te W., € 50; L.O.A. M. te B.,
€ 25; Q.J.M. te W., € 25; R.O. te Z., €
25; A.P. te H., € 75; J.P. te R., € 50; B.
de R. te T., € 200; A.R. te H., € 20;
J.H.R.D. van R. te W., € 75; J.C. van S.
te R., € 20; D. van de S. te B., € 20; J.S.
te U., € 50; J.S. te T., € 25; J.S. te V., €
25; A.P.G.S. te R., € 50; M.G. van S. te

N., € 25; F.V. te H., € 25; P.S.J. van de
V. te Z., € 35; W.V. te D., € 30; C.L. V.
te W., € 25; H.W. te Z., € 20.

Vermeld zijn giften/donaties vanaf twintig euro van 1 mei tot 11 november 2003. Het totaal was € 1953. Daarnaast ontvingen we eenmalige donaties ter waarde van € 1265, waaronder de bijdrage van stichting HAPIN.

Als ik PACE een bedrag schenkt of nalaat, moet zij daar dan niet veel belasting over betalen? Het antwoord is nee. De fiscus kent voor instellingen als PACE een aangepast tarief. Voor bedragen tot € 4143 (in 2003) geldt een vrijstelling en voor grotere bedragen bedraagt het tarief slechts 11%. U kunt uw notaris vragen een testament te maken of die aan te passen zodat bij uw overlijden een bepaald bedrag aan PACE nagelaten wordt.